

2023-03-31

Dnr 2023:251
Komplettering

Rapport från utredningstjänsten

INTÄKTER TILL LOKAL OCH REGIONAL KOLLEKTIVTRAFIK

Uppdraget handlar om lokal och regional kollektivtrafik (buss, spårvagn, tunnelbana, regionaltåg och färjetrafik i den mån den ingår). Utredningen syftar till att besvara frågorna:

- Hur mycket av kollektivtrafikens intäkter kom från trafikintäkter i varje region år 2019?
- Hur stor andel av kostnaderna för kollektivtrafiken täcktes av trafikintäkterna i varje region år 2019?
- Hur mycket av Västrafiks intäkter kom från trafikintäkter (totalt samt uppdelat på intäkter från månadskort samt övriga intäkter) 2019 och 2022 (särredovisat för juni, juli och augusti)?
- Vilka priser finns för månadskort i varje region (kommunalt, inom regioner respektive mellan regioner)?
- Vilka priser finns för enkelresor i varje region?

Sammanfattning

Trafikintäkterna utgjorde 44% av kollektivtrafikens intäkter och täckte 45% av dess kostnader år 2019. På grund av bristande detaljnivå i riksdatabaserna kontaktade vi Västrafik för information, siffrorna visar att 25% av biljettintäkterna kom från månadskort åren 2019 och 2022. Under sommarmånaderna juni, juli och augusti är andelen som lägst i juni (11% år 2022) och högst i augusti (35% år 2022).

Priserna för enkelresor år 2023 och månadskort varierar beroende på olika prissättningsstrategier. De billigaste enkelbiljetterna (tätort) fanns på Gotland och i Kalix kommun, borträknat de kommuner där kollektivtrafik var gratis. De billigaste enkelbiljetterna (region) finns på Gotland och i Stockholm medan de dyraste finns i Västernorrland och Norrbotten, där prissättningen baseras på resans längd.

Inledning

Denna utredning syftar till att beskriva regioners intäkter och kostnader för kollektivtrafik samt biljettpriser för enkelbiljetter och månadskort. Utredningen

Douglas Knutsson • Utredningstjänsten • Tel. 08-786 40 00 • E-post douglas.knutsson@riksdagen.se

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm o Tfn 08-786 40 00 o www.riksdagen.se

bygger på information från Trafikanalys och de olika bolag som driver kollektivtrafiken i landets kommuner och regioner.

Kollektivtrafikens intäkter och kostnader

Svensk kollektivtrafiks intäkter och kostnader år 2019 redovisas i tabell 1. Den högsta respektive lägsta täckningsgraden av trafikintäkter i relation till kostnader var i Region Halland (56%) och Region Gotland (21%). I riket stod trafikintäkterna för 44% av de totala intäkterna och täckte 45% av kostnaderna.

Tabell 1 Kollektivtrafikens intäkter och kostnader, år 2019, löpande priser (miljoner kr)

Region	Intäkter	varav trafikintäkter	Kostnader	Trafikintäkter/kostnader
Stockholm	22 207	10 227	21 644	47%
Uppsala	2 130	942	2 012	47%
Södermanland	682	177	682	26%
Östergötland	1 293	502	1 255	40%
Jönköping	1 074	396	1 074	37%
Kronoberg	628	296	628	47%
Kalmar	888	476	888	54%
Gotland	62	13	62	21%
Blekinge	497	213	497	43%
Skåne	6 323	3 243	6 213	52%
Halland	1 057	575	1 020	56%
Västra Götaland	8 752	3 523	8 751	40%
Värmland	816	263	816	32%
Örebro	800	269	805	33%
Västmanland	617	184	605	30%
Dalarna	737	179	762	24%
Gävleborg	756	269	768	35%
Västernorrland	745	305	558	55%
Jämtland	338	138	345	40%
Västerbotten	790	344	742	46%
Norrbottn	607	248	548	45%
Riket	51 799	22 783	50 673	45%

Källa: Trafikanalys, Regional linjetrafik 2019, hämtad 13 mars 2023 från: <https://www.trafa.se/kollektivtrafik/kollektivtrafik/>

På grund av att Trafikanalys saknar information för 2022, information uppdelad per biljettyp och månadsvis kontaktades Västtrafik och Länstrafiken Örebro för mer detaljerad information.

Informationen för Västtrafik presenteras i tabell 2. Månadskort utgjorde 25% av Västtrafiks biljettintäkter 2019 och 2022, detta varierade dock över året. När juni, juli och augusti jämförs utgjorde månadskorten den lägsta andelen av biljettintäkterna i juli (18% respektive 11% år 2019 och 2022). I augusti utgjorde månadskort 31% respektive 35% av biljettintäkterna under 2019 och 2022. Observera att siffrorna för år 2019 skiljer sig något. En trolig förklaring till detta är att tabell 1 avser *trafikintäkter* medan tabell 2 avser *biljettintäkter*, detta överlappar inte nödvändigtvis helt.

Tabell 2 Västtrafiks intäkter och kostnader, år 2019 och 2022, löpande priser (miljoner kr)

	Biljett- intäkter	<i>varav månadskort</i>	<i>varav övriga</i>	Kostnader	Biljettintäkter/kostnader
2019	3 481	877	2 604	8 949	39%
<i>varav juni</i>	238	59	179	719	33%
<i>varav juli</i>	227	41	186	686	33%
<i>varav augusti</i>	234	73	162	733	32%
2022	3 419	864	2 554	9 949	34%
<i>varav juni</i>	253	51	202	851	30%
<i>varav juli</i>	237	27	210	771	31%
<i>varav augusti</i>	251	87	164	847	30%

Källa: Västtrafik, e-post den 17 mars 2023

Informationen för Länstrafiken Örebro presenteras i tabell 3. Månadskort utgjorde 36% och 43% av länstrafikens biljettintäkter 2019 och 2022. Månadsvisa data för intäkterna för månadskort baserades på månadskortens andel av de totala biljettintäkterna för året gånger respektive månads biljettintäkter, jämförelser mellan månader bör därför inte göras. Biljettintäkter definierades här som trafikintäkter exklusive gymnasiekort, skolkort, grundskolskjutsar, trafik i annat län och kontrollavgifter.

Tabell 3 Länstrafiken Örebros intäkter och kostnader, år 2019 och 2022, löpande priser (miljoner kr)

	Trafik- intäkter	Biljett- intäkter	varav månadskort	varav övriga	Kostnader	Biljettintäkter/kostnader
2019	269	181	65	116	805	33%
<i>varav juni</i>	19	13	5	8	61	31%
<i>varav juli</i>	12	9	3	6	64	19%
<i>varav augusti</i>	25	15	5	10	60	42%
2022	213	179	76	103	837	25%
<i>varav juni</i>	14	12	5	7	62	23%
<i>varav juli</i>	14	12	5	7	57	25%
<i>varav augusti</i>	18	16	7	9	71	25%

Källa: Länstrafiken Örebro, e-post den 23 mars 2023

Priser för enkelresor och månadskort i Sverige

De regionala trafikmyndigheternas (RKM) prissättningssystem för kollektivtrafik i de olika regionerna är komplexa och inte alltid jämförbara. De priser som presenteras i denna rapport (samt i bilaga 1) är baserade på utredningstjänstens egen insamling av information om vuxenbiljetter utan rabatter (t.ex. reskassa, student-/pensionärsrabatter, rabatter under lågtrafik eller lågsäsong). Biljetter från UL baseras dock på förköpsbiljetter eftersom att biljetter inte går att köpa ombord på UL:s tåg.

RKM prissätter på olika sätt och dessutom kan kommuner helt eller delvis subventionera resor, det är därför svårt att jämföra dem sinsemellan. Nedan följer några exempel på prissättningsmetoder:

- De allra flesta regioner är indelade i en varierande mängd zoner, vid den maximala mängden zoner övergår biljetten i en regionbiljett. Om zonerna utgör hela kommuner eller bara tätorter varierar. Antalet zoner varierar mellan Gotlands kollektivtrafiks två zoner (Visby/region) till Dalatrafikens 57 zoner
- SL har en taxa för hela regionen
- Skånetrafiken skiljer mellan resor enligt kategorierna liten/stad, mellan eller stor/region. På liknande sätt skiljer Östgötatrafiken mellan liten/stad, mellan, stor eller region
- Priset baseras på resans längd (km) hos Din Tur (Västernorrland), Ta Bussen (Västerbotten) och Länstrafiken i Jämtland Härjedalen (JH) samt Norrbotten. De priser som presenteras för enkelresor och månadskort i dessa regioner baseras på det högsta möjliga priset i respektive region
 - o I Boden, Gällivare, Luleå, Kalix, Kiruna och Piteå kommuner (Norrbotten) finns lokala bussbolag med varierande priser
 - o 30-dagarskort är subventionerade i Härnösands kommun och kostar 50 kr

- Årskort är subventionerade i Kiruna och Kalix kommuner och kostar 600 kr respektive 1 000 kr
- Resor i Fagersta, Hallstahammar, Sala, Surahammar och Ockelbo kommuner samt Citylinjen i Piteå kommun är avgiftsfria

Ytterligare biljettpriser för enkelbiljetter och månadskort år 2023, inom och mellan regioner, finns i bilaga 1. Priser mellan regioner har rapporterats om de beskrivs på hemsidan, i övrigt rapporteras de inte eftersom att de beror på reslängd/zoner i fler än en region och eftersom att rabatter kan finnas för sådana resor. Vissa regioner driver kollektivtrafik i samarbete, som Norrlandsresan, Tåg i Bergslagen, Mälartåg och Öresundståg. Biljettpriserna för resor i dessa samarbeten är ofta baserade på avstånd och har därför inte kunnat rapporteras¹, förutom månadskort med Mälartåg (s.k. Movingokort), se bilaga 1.

Biljettpriser för år 2021 och 2022 finns i Svensk Kollektivtrafiks biljettprisundersökning².

Priser för enkelresor

Diagram 1 beskriver 2023 års priser för enkelresor i tätort per utförare/biljetttyp eftersom priserna ibland skiljer sig åt mellan kommunerna inom regioner. SL har de högsta biljettpriserna (39 kr) och Kalix och Gotland de lägsta (20 kr). I Norrbotten (beskrivet ovan) och Västmanland skiljer sig priserna mellan kommuner. VL har ett pris för resor i Västerås kommun (30 kr) och ett i övriga kommuner (27 kr), därtill är resor med lokaltrafik avgiftsfria i fyra kommuner (Fagersta, Hallstahammar, Sala, Surahammar).

För Din Tur (Västernorrland) och Ta Bussen (Västerbotten) baseras de presenterade priserna på reslängden 0–7 km, motsvarande reslängd är 0–10 km för Länstrafiken Norrbotten. För Länstrafiken JH baserades priset på en biljett med stadsbussarna i Östersund, detta motsvarade det billigaste priset även för andra korta resor i regionen.

Diagram 1 Priser för enkelresor i tätort, per utförare, år 2023

¹ Se exempelvis Region Skånes priser för resor utanför Skåne [här](#). Dessa priser faller inom ramen för ”Sydtaxan”, ett samarbete mellan regionerna Blekinge, Halland, Kalmar, Kronoberg, Skåne och Västra Götaland

² Se 2021 års undersökning [här](#) och 2022 års undersökning [här](#). Dessa undersökningar bygger på frivilliga enkätsvar från organisationens medlemmar.

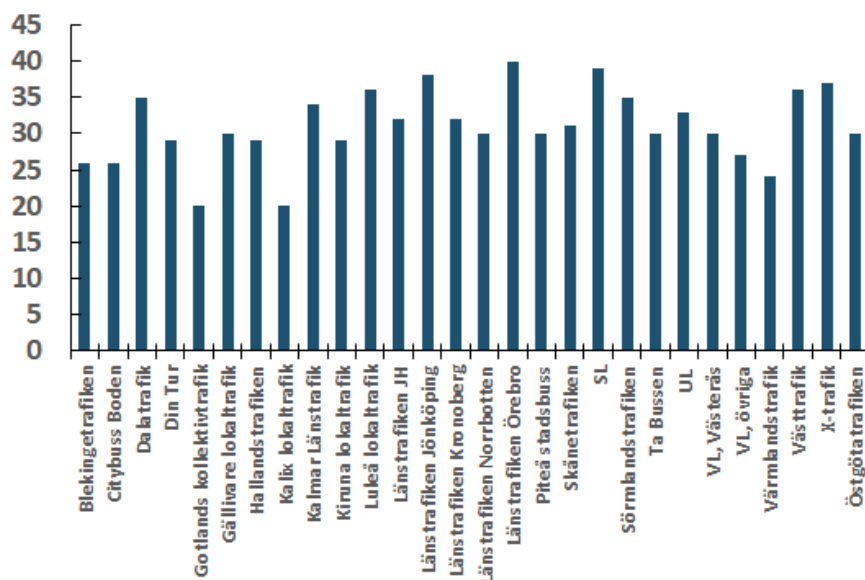
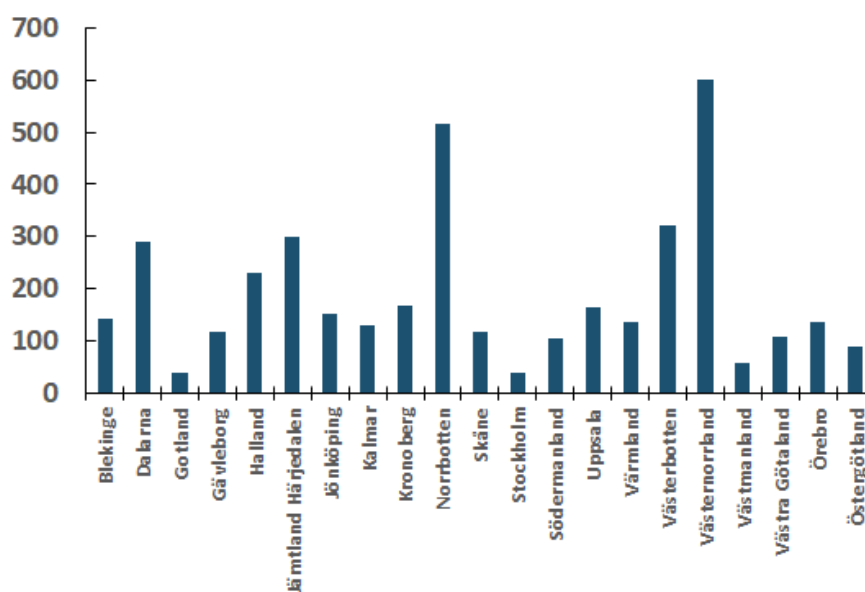

Diagram 2 visar priser för enkelresor i regionen per region. Dessa priser är för Norrlandsregionerna de högsta möjliga i respektive region, detta innebär att man måste åka 59 mil för att betala 602 kr i Västernorrland, som hade landets dyraste resa. De lägsta priserna finns i Stockholm och Gotland (39 kr respektive 40 kr). Stora skillnader prissättningsstrategierna hos RKM för enkelresor i regionen beror mest troligt på geografiska och demografiska skillnader. Det oviktade genomsnittspriset var 189 kr.

För regionerna Dalarna, JH och Örebro presenterades inga priser direkt på hemsidan, vi har då kollat på respektive regions karta/zonkarta och uppskattat priset baserat på två orter som ligger långt ifrån varandra. I Dalarna var detta Avesta och Grövelsjön, i JH Lillhärdal och Stora Blåsjön och i Örebro Hällefors och Laxå.

Diagram 2 Priser för enkelresor i region, per region år 2023

Priser för månadskort

Diagram 3 beskriver priserna för månadskort i tätort. Även här ser vi exempel på kommunala subventioner (Härnösand) och prisdifferentiering av RKM:

- Länstrafiken Örebro har ett pris för Örebro stad och ett pris för vad som i diagrammet benämns "övriga" (Lindesberg och Karlskoga)
- Gotlands kollektivtrafik har ett kort för resor i Visby och ett lite dyrare för samtliga tätorter med förorter (resor inom 2,5 km från Visby, Fårösund, Slite, Klintehamn, Hemse och Roma)
- UL har ett kort för resor i hela regionen (som inkluderar Uppsala) och ett billigare kort för resor inom tätorterna Enköping, Bålsta, Knivsta/Alsike, Östhammar, Tierp eller Skutskär

Diagram 3 Priser för månadskort i tätort, per utförare, år 2023

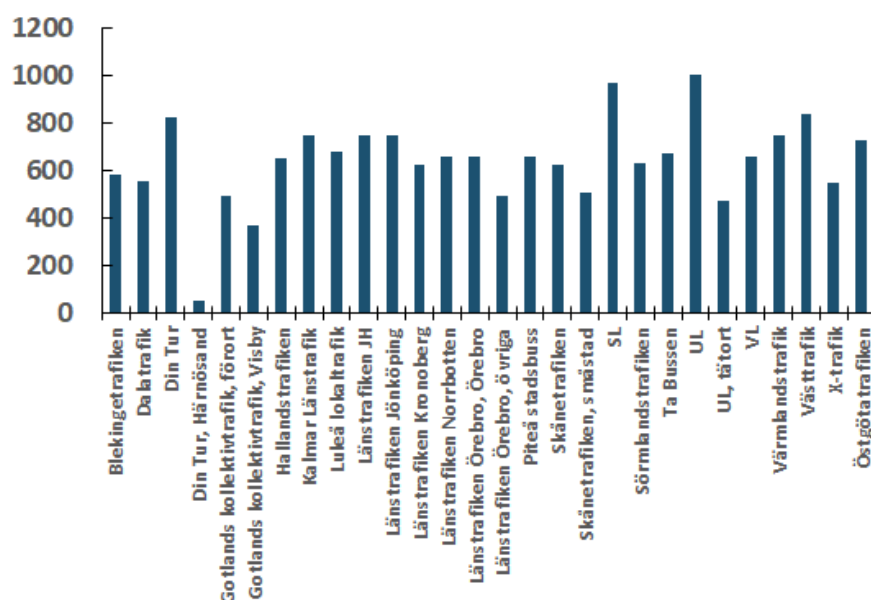
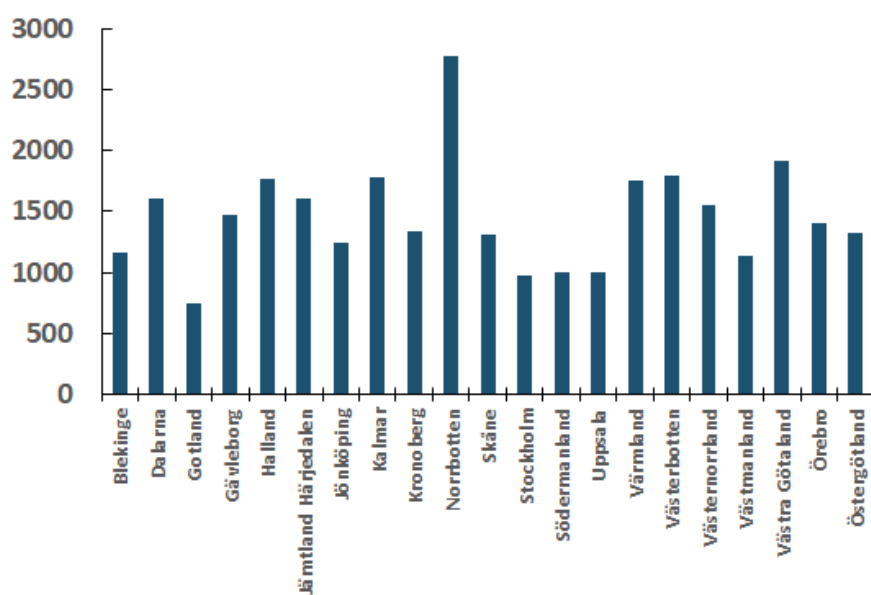

Diagram 4 visar priserna för månadskort i regionen. Månadskort är billigast på Gotland (750 kr) följt av Stockholm (970 kr), Uppsala och Södermanland (1 000 kr). Dyrast var det i Norrbotten (2 772 kr) följt av Västra Götaland (1 920 kr). Det oviktade genomsnittspriset var 1 460 kr.

Diagram 4 Priser för månadskort i region, per region, år 2023

Källförteckning

Trafikanalys, Regional linjetrafik 2019, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://www.trafa.se/kollektivtrafik/kollektivtrafik/>

Blekingetrafiken, Enkelbiljett, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://blekingetrafiken.se/biljetter/enkelbiljett/>

Blekingetrafiken, 30-dagarsbiljett, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://blekingetrafiken.se/biljetter/30-dagarsbiljett/>

Citybuss Boden, Priser för Bodens lokaltrafik gällande fr o m 2022-05-01,

hämtad 14 mars 2023 från: <https://citybussboden.se/pris-information/>

Dalatrafik, Priser och zoner, hämtad 14 mars från:

<https://www.dalatrafik.se/biljetter/kopa-biljett/priser-och-zoner/>

Din Tur, Prislista Din Tur, hämtad 14 mars 2023 från: [https://s3.eu-north-](https://s3.eu-north-1.amazonaws.com/cdn.dintur.se/app/uploads/2022/12/din_tur_pristabell_2023_21220.pdf)

[1.amazonaws.com/cdn.dintur.se/app/uploads/2022/12/din_tur_pristabell_2023_21220.pdf](https://s3.eu-north-1.amazonaws.com/cdn.dintur.se/app/uploads/2022/12/din_tur_pristabell_2023_21220.pdf)

Falcks, Tidtabell lokaltrafiken Gällivare, hämtad 14 mars 2023 från:

https://www.falcksomnibus.se/uploaded_files/gallivare-kommun-tidtabell-2023-02-22.pdf

Gotlands kollektivtrafik, Biljett, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://www.gotlandbiljett.se/sv/purchase/ticket>

Hallandstrafiken, Våra priser, hämtad 13 mars 2023 från.

<https://www.hallandstrafiken.se/priserna>

Kalix kommun, Lokaltrafikens biljettpriser, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://www.kalix.se/Samhalle/Kollektivtrafik-och-resa/kalixlokaltrafik/biljetter/>

Kalmar länstrafik, Biljetter, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://kalmarlanstrafik.se/priser-och-biljetter/>

Kiruna lokaltrafik, Information, hämtad 14 mars 2023 från:

<http://buss.kiruna.se/#/info>

LLT, Biljetter, hämtad 14 mars 2023 från: <https://www.llt.lulea.se/biljetter/>

Länstrafiken Jämtland, Länstrafikens busskort och biljetter, hämtad 14 mars 2023

från: <https://ltr.se/biljetter-priser/vara-kort-biljettyper-och-priser/>

Länstrafiken Jönköping, Biljetter & priser, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://www.jlt.se/biljetter/>

Länstrafiken Kronoberg, Biljetter, hämtad 13 mars 2023 från

<https://www.lanstrafikenkron.se/biljetter-och-priser>

Länstrafiken Norrbotten, Biljettprislista, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://ltnbd.se/wp-content/uploads/2022/12/prislista-ltn-2023-01-01.pdf>

Länstrafiken Örebro, Våra biljetter och priser, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://www.lanstrafiken.se/biljetter/vara-biljetter-och-priser/>

Ockelbo kommun, Kollektivtrafik, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://www.ockelbo.se/Invanare/Kollektivtrafik/>

Piteå stadsbuss, Pris och information, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://piteastadsbuss.se/pris-och-information/>

Region Skåne, Nämndshandlingar kollektivtrafiknämnden, hämtad 13 mars 2023 från: <https://www.skane.se/namndshandlingar/8719176/>

SL, Enkelbiljetter, hämtad 13 mars 2023 från: <https://sl.se/biljetter/sortiment-och-regler/enkelbiljetter>

SL, Periodbiljetter, hämtad 13 mars 2023 från: <https://sl.se/biljetter/sortiment-och-regler/periodbiljetter/>

Sörmlandstrafiken, Prisöversikt, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://www.sormlandstrafiken.se/biljetter/valj-ratt-biljett/prisoversikt/>

Ta Bussen, Biljettpriser för Västerbottens län, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://www.tabussen.nu/media/2773/prislista-regiontrafiken-2023-01-01.pdf>

UL, Enkelbiljetter för vuxna, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://www.ul.se/biljetter/enkelbiljett24h-biljett/vuxen/>

UL, Periodbiljetter för vuxna, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://www.ul.se/biljetter/periodbiljett/vuxen/>

Östgotatrafiken, Priser, hämtad 13 mars 2023 från:

https://www.ostgotatrafiken.se/biljetter/priser-och-villkor/priser/#vara_zoner

VL, Prisguiden, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://www.vl.se/innehall/prisguiden/>

VL, Fortsatt avgiftsfri busstrafik i Sala och Fagersta, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://www.vl.se/innehall/nyheter/fortsatt-avgiftsfri-busstrafik-i-sala-och-fagersta/>

VL, VL tar över busstrafiken i Hallstahammar och Surahammar, hämtad 14 mars 2023 från: <https://www.vl.se/innehall/nyheter/vl-tar-over-busstrafiken-i-hallstahammar-och-surahammar/>

Värmlandstrafik, Enkelbiljett, hämtad 14 mars 2023

<https://regionvarmland.se/varmlandstrafik/biljetter/vara-biljetter/enkelbiljett>

Västtrafik, e-post den 17 mars 2023

Västrafik, Nya biljettpriser, hämtad 13 mars 2023 från:

<https://www.vasttrafik.se/om-vasttrafik/nyhetsarkiv/nya-priser/>

X-trafik, Biljetter och priser, hämtad 14 mars 2023 från:

<https://xtrafik.se/biljetter-och-priser>